

Opole, 30 grudnia 2015 r.

Dr hab. Dariusz Walencik, prof. UO
Kierownik Zakładu Prawa Konstytucyjnego i Wyznaniowego
Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu Opolskiego

Ocena rozprawy habilitacyjnej pt. *Stan prawny nieruchomości Archieparchii Przemysko-Warszawskiej w latach 1944-2014*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2015, ss. 498 i pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych dra Marka Bieleckiego

W odpowiedzi na pismo ks. dr hab. Piotra Stanisza, prof. KUL, Dziekana Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II z dnia 17 listopada, którym zostałem powiadomiony, że Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów na podstawie art. 18a ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65 poz. 595 z późn. zm.) w dniu 3 listopada 2015 r. powołała mnie na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dra Marka Bieleckiego, przesyłam wymaganą przepisami prawa recenzję, o której mowa w art. 18a ust. 7 w związku z art. 16 ust. 1 i 2 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

1. Życiorys naukowy Habilitanta, ocena jego dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i działań na rzecz upowszechniania nauki

Marek Bielecki urodził się 24 kwietnia 1975 r. w Tomaszowie Lubelskim. W 1995 r. ukończył szkołę średnią – Zespół Szkół Techniczno-Rolniczych w Tomaszowie Lubelskim i zdał maturę. Po maturze rozpoczął studia na kierunkach prawo oraz prawo kanoniczne na

Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Tytuł zawodowy magistra prawa kanonicznego uzyskał w 2000 r. na podstawie pracy napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Henryka Misztala a zatytułowanej *Ewolucja struktur katolickiego duszpasterstwa wojskowego w latach 1944-1999*. W tym samym roku zdał egzamin licencjacki (licencjat kościelny) z prawa kanonicznego. W 2001 r. obronił pracę magisterską z zakresu prawa pt. *Prawo dziecka wychowywanego poza rodziną do wolności religijnej*, którą napisał także pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Henryka Misztala. Następnie w latach 2001-2005 Habilitant odbył studia doktoranckie na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL na kierunku prawo, zwieńczone uzyskaniem w dniu 25 września 2005 r. stopnia naukowego doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Wolność religijna dziecka w prawie polskim*. Rozprawa ta została napisana pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Artura Mezglewskiego, a jej recenzentami byli: ks. prof. dr. hab. Henryk Misztal i ks. dr. hab. Krzysztof Warchałowski, prof. UKSW. Wreszcie w 2003 r. ukończył studia podyplomowe z zakresu pedagogiki w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, a w 2010 r. z Edukacji dla Bezpieczeństwa w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Zamościu.

W okresie studiów doktoranckich na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji prowadził zajęcia dla studentów tegoż wydziału z zakresu prawa wyznaniowego. Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych, 1 października 2005 r. został zatrudniony na Wydziale Zamiejscowym Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL (WZNPiE KUL) w Tomaszowie Lubelskim na stanowisku asystenta. W 2007 r. został adiunktem w Katedrze Prawa Wyznaniowego WZNPiE KUL. W tym czasie prowadził zajęcia z zakresu prawa wyznaniowego, prawa administracyjnego, prawa konkordatowego, praw dziecka oraz prawa o ruchu drogowym. Od 1 października 2014 r. jest zatrudniony na Wydziale Zamiejscowym Prawa i Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli na stanowisku adiunkta w Katedrze Prawa Publicznego. Aktualnie prowadzi zajęcia z prawa wyznaniowego, prawa o ruchu drogowym, porównawczego prawa wyznaniowego, a także proseminaria i seminaria magisterskie. Ponadto w latach 2004-2015 Habilitant pracował w Wyższej Szkole Biznesu im. bp. Jana Chrapka w Radomiu oraz Państwowej Wyższej Szkole Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu. W uczelniach tych prowadził wykłady z prawa wyznaniowego, nauki o państwie i prawie,

ochrony informacji niejawnej i danych osobowych oraz polityki integracji i bezpieczeństwa Unii Europejskiej.

Do tej pory Habilitant wygłosił 30 (a nie jak pisze w autoreferacie 29) referatów na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych. Ich szczegółowy wykaz zawiera załącznik nr 5 do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego. Był także biernym uczestnikiem 7 konferencji naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Ponadto należy podkreślić jego zaangażowanie w prace koncepcyjne i organizacyjne, umożliwiające przedstawicielom środowiska naukowego bezpośrednią wymianę poglądów. I tak, Habilitant był organizatorem bądź członkiem komitetu organizacyjnego 9 konferencji naukowych, w tym jednej międzynarodowej (załącznik nr 6).

Dr Marek Bielecki od 2005 r. jest sekretarzem redakcji czasopisma naukowego „Roczniki Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL”. Jest także członkiem dwóch towarzystw naukowych: od 2008 r. Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego (członek zwyczajny) i od 2011 r. stowarzyszenia Prawo na Drodze (członek zwyczajny; wiceprezes).

Obok działalności *stricte* naukowej Habilitant prowadził działania na rzecz upowszechniania nauki w środowisku lokalnym, m.in. zorganizował konferencję naukową pt. *Łaszczów – wczoraj – dziś – jutro*, a także publikował artykuły o tematyce prawniczej w prasie lokalnej – „Tygodniku Tomaszowskim”. Aktywnie również uczestniczył w VII i VIII Lubelskim Festiwalu Nauki (LFN). W latach 2005-2006 był pełnomocnikiem dziekana do spraw kontaktów z mediami, a w latach 2006-2008 pełnomocnikiem dziekana do spraw studenckich. W tym czasie był również koordynatorem współpracy kół naukowych i organizacji studenckich z władzami uczelni oraz władzami samorządowymi okolicznych gmin i powiatów co zaowocowało wyjazdowymi sesjami Biura Informacji Obywatelskiej, w czasie których studenci WZNPIE KUL w Tomaszowie Lubelskim bezpłatnie udzielali porad prawnych oraz opracowali *Vademecum prawno-administracyjne t. 5* (Tomaszów Lubelski 2012). Ponadto w latach 2005-2007 współtworzył ze studentami audycję radiową „Kultomania” emitowaną na antenie Katolickiego Radia Zamość. W 2011 r. współorganizował na Wydziale Zamiejscowym Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL sesje, w których brała udział młodzież z okolicznych liceów i gimnazjów.

Habilitant jest autorem 2 recenzji przygotowanych na zlecenie redakcji czasopisma „Edukacja Prawnicza” oraz ekspertyzy wykonanej na zlecenie Starostwa Powiatowego

w Tomaszowie Lubelskim, dotyczącej statusu prawnego obiektów greckokatolickich na terenie powiatu tomaszowskiego.

Działalność dydaktyczna, organizacyjna i społeczna dra Marka Bieleckiego została doceniona przez Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W 2011 r. Habilitant został wraz z drem Grzegorzem Kowalskim, drem Piotrem Wiśniewskim i o. drem hab. Franciszkiem Rosińskim, prof. KUL laureatem Nagrody Zespołowej III stopnia za oryginalne i twórcze osiągnięcia naukowe, a w 2013 r. Nagrody za kontakty z Towarzystwem Naukowym KUL, członkostwo w Wydawniczej Komisji Senackiej i promocję Wydziału.

Na podstawie dostarczonych dokumentów, ale i własnych doświadczeń stwierdzam, że udział (czynny i bierny) Habilitanta w konferencjach naukowych czy pozauczelnianych działaniach naukowych (np. działalność w ramach towarzystw i komitetów naukowych, redakcjach czasopism) jest znaczący. Działania Habilitanta na rzecz upowszechniania badań, działalności popularyzatorskiej, innych działań na rzecz dydaktyki, współpracy z podmiotami społecznymi czy gospodarczymi są wystarczające. Przybliżone tu informacje o przebiegu pracy zawodowej i rozwoju naukowym, dorobku dydaktycznym, działalności organizacyjnej, stanowiskach pełnionych w uczelni, nagrodach otrzymanych przez Habilitanta pozwalają jednoznacznie pozytywnie ocenić ten aspekt działalności kandydata do stopnia naukowego doktora habilitowanego. Oczywiście pierwszorzędne znaczenie dla oceny kwalifikacji kandydata mają osiągnięcia w pracy naukowej, których nie mogą zastąpić osiągnięcia dydaktyczne, popularyzatorskie lub organizacyjne. Niemniej i te w przypadku dra Marka Bieleckiego zasługują na uznanie. Mając na względzie przeprowadzone analizy stwierdzam, że Habilitant wykazuje się istotną aktywnością naukową w rozumieniu przepisu art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

2. Charakterystyka i ocena dorobku naukowego

Na przedłożony do oceny dorobek naukowy dra Marka Bieleckiego z lat 2005-2015 (11 lat) składa się 46 publikacji naukowych: 6 druków zwartych (monografii wieloautorskich), których Habilitant jest jednocześnie współredaktorem naukowym i autorem zamieszczonych w nich artykułów, 27 artykułów wydanych drukiem w recenzowanych pracach

zbiorowych, 10 artykułów, 2 recenzje i 1 sprawozdanie opublikowane w recenzowanych czasopismach naukowych – „Rocznikach Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL” (w których Habilitant jest *nota bene* sekretarzem redakcji) oraz „Studiach z Prawa Wyznaniowego”. Ponadto dr Marek Bielecki jest autorem haseł zamieszczonych w *Leksykonie Prawa Wyznaniowego. 100 podstawowych pojęć* (red. A. Mezglewski, Warszawa 2014), który jest efektem współpracy specjalistów z 14 ośrodków naukowych w Polsce i ukazał się w renomowanym prawniczym wydawnictwie C.H. Beck.

W dorobku naukowym Habilitanta można – wbrew temu co pisze w autoreferacie – wyróżnić 4 a nie 5 kierunków badawczych. Pierwszy – mocno rozbudowany – to wolność religijna dziecka. Problematyce tej poświęcił aż 17 publikacji. Są to: *Dobro dziecka jako przesłanka korzystania z jego prawa do wolności religijnej*, „Studia z Prawa Wyznaniowego” 2005, t. 6; *Prawo dziecka przebywającego poza domem do praktyk i posług religijnych*, „Roczniki Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL” 2005/1; *Wolność religijna dziecka w kontekście działalności grup destrukcyjnych*, [w:] *Ius et Fides. Księga jubileuszowa z okazji siedemdziesiątych urodzin profesora Jana Świtki*, red. T. Guz, M. Kuć, Lublin 2006; *Wolność religijna dziecka na tle praw rodzicielskich*, „Roczniki Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL” 2006/2; *Uwagi o wprowadzeniu matury z religii*, [w:] *Księga pamiątkowa z okazji 10-lecia WZNPIE KUL*, red. T. Guz, M.R. Pałubska, M. Kuć, Lublin 2006; *Prawa dziecka na tle praw rodzicielskich*, [w:] *Ochrona dziecka w prawie publicznym*, red. M. Bartnik, M. Bielecki, B. Uliasz J. Parchomiuk, Tomaszów Lubelski 2007; *Prawa rodziców w systemie oświaty*, „Roczniki Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL” 2007/3; *Godność dziecka jako przesłanka korzystania z wolności religijnej*, [w:] *Dziecko – studium interdyscyplinarne*, red. E. Sowińska, E. Szczurko, P. Marzec, T. Guz, Lublin 2008; *Ewolucja wolności religijnej dziecka w Polsce w latach 1989-2009*, [w:] *Prawo wyznaniowe w Polsce (1989-2009). Analizy – dyskusje – postulaty*, red. D. Walencik, Katowice – Bielsko-Biała 2009; *Wolności i prawa konstytucyjne ucznia*, [w:] *Współczesne problemy prawa oświatowego*, red. M. Pyter, Lublin 2009; *Symbol religijny w szkole jako wyraz wolności religijnej*, „Roczniki Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL” 2009/5; *Działalność komercyjna mediów a prawa dziecka. Wybrane zagadnienia*, [w:] *Etyka a ekonomia*, red. T. Guz, P. Marzec, G. Хоружий, Т. Стовженко, Tomaszów Lubelski – Lublin 2010, ss. 237-249; *Treści konfesyjne*

w prawie oświatowym. *Wybrane zagadnienia*, [w:] *Prawo oświatowe. Stan obecny i perspektywy rozwoju*, red. M. Pyter i A. Balicki, Lublin 2010; *Ograniczenia wolności religijnej dziecka*, [w:] *Idea wolności w ujęciu historycznym i prawnym*, red. E. Kozerska, P. Sadowski i A. Szymański, Toruń 2010; *Wychowanie dziecka zgodnie z przekonaniem rodziców oraz jego wolność religijna w kontekście orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 3 listopada 2009*, [w:] *Szkoła, edukacja i wychowanie*, red. A. Balicki, T. Guz, W. Lis, Lublin 2010; *Podmioty zaangażowane w katechizację dzieci i młodzieży*, [w:] *Veritatem in Caritate. Księga Jubileuszowa z okazji 70 urodzin Księdza Biskupa Profesora Jana Śrutwy*, red. W. Depo, M. Leszczyński, T. Guz, P. Marzec, Lublin 2011; *Grupy religijne o charakterze destrukcyjnym a prawa dziecka*, [w:] *Przestępczość wśród młodzieży - zagrożenia, sposoby przeciwdziałania*, red. A. Komadowska, Lublin 2012. Wszystkie wymienione publikacje są rozwinięciem i ubogaceniem tematyki doktoratu, który – nad czym należy ubolewać – nie został wydany drukiem. Publikacje te są opracowane solidnie, obszernie cytują źródła i literaturę przedmiotu, edytorsko są starannie sporządzone. Jest to najlepszy pod względem merytorycznym i warsztatowym fragment dorobku Habilitanta. I co szczególnie ważne dotyczy problematyki, która nie doczekała się w literaturze przedmiotu zbyt wielu opracowań.

Zasadom bilateralizmu oraz współdziałania w stosunkach instytucjonalnych państwo – związki wyznaniowe Habilitant poświęcił 4 opracowania. Najważniejszym z nich jest wieloautorska monografia pt. *Bilateralizm w stosunkach państwowo - kościelnych*, Lublin 2011, której jest redaktorem naukowym. W monografii tej opublikował także artykuł zatytułowany *Porozumienia związków wyznaniowych z organami samorządu terytorialnego*. Wspomniana monografia jest jedną z pierwszych publikacji w Polsce na ten temat. Zamieszczone w niej opracowania koncentrują się wokół wszelkich sformalizowanych sposobów regulacji stosunków między władzami publicznymi a działającymi w Polsce kościołami i innymi związkami wyznaniowymi o uregulowanej sytuacji prawnej. Całość została podzielona na trzy zasadnicze części dotyczące: aspektów filozoficzno-historycznych, współczesnych przejawów bilateralizmu w prawie polskim oraz bilateralizmu w praktyce ustrojowej wybranych państw. Publikacja ta spotkała się z szerokim oddźwiękiem i została bardzo dobrze oceniona przez środowisko specjalistów z zakresu prawa wyznaniowego. Tematyka relacji państwo – związki wyznaniowe na obszarze zintegrowanej Europy jest

przedmiotem dwóch kolejnych wieloautorskich monografii, których Habilitant jest współautorem i współredaktorem. W pierwszej z nich, pt. *Polska w strefie Schengen - konwencje dla stosunków społecznych i gospodarczych Polski i państw ościennych*, red. W. Bednaruk, M. Bielecki, G. Kowalski, Lublin 2010, zamieścił opracowanie pt. *Sytuacja kościołów i związków wyznaniowych w strefie Schengen*. W drugiej, zatytułowanej *Unia Europejska 2009/2010. Aksjologia, prawo, gospodarka i ochrona środowiska*, red. W. Bednaruk, M. Bielecki, G. Kowalski, P. Wiśniewski, Lublin 2010, opublikował artykuł pt. *Stosunek Kościoła do Unii Europejskiej*. Teksty te mają ogólny, informacyjny charakter. Nie brak im wprawdzie waloru naukowego, ale pozbawione są szczegółowych analiz. W tym nurcie badawczym mieści się także artykuł *Współdziałanie podmiotów samorządowych z podmiotami wyznaniowymi. Wybrane aspekty*, zamieszczony w „Studiach z Prawa Wyznaniowego” 2008, t. 11.

Stan prawny nieruchomości kościelnych na pograniczu polsko-ukraińskim to kolejny wątek badawczy Habilitanta. W autoreferacie Habilitant podzielił ten kierunek badawczy na dwa odrębne zagadnienia: stan prawny nieruchomości kościelnych na pograniczu polsko-ukraińskim oraz status prawny Kościoła (obrzędki) greckokatolickiego w prawie polskim i ukraińskim. Trudno mi się zgodzić z tym podziałem, ponieważ stan prawny (ale i faktyczny) nieruchomości kościelnych (w szczególności cerkwi greckokatolickich) na pograniczu polsko-ukraińskim jest konsekwencją statusu prawnego Kościoła (obrzędki) greckokatolickiego w prawie polskim i ukraińskim. Nie da się opisać stanu prawnego i faktycznego nieruchomości Kościoła (obrzędki) greckokatolickiego na pograniczu polsko-ukraińskim bez analizy statusu prawnego tegoż Kościoła (obrzędki) w systemach prawnych obu państw. Dlatego też uważam, że do wątku badawczego dotyczącego stanu prawnego nieruchomości kościelnych na pograniczu polsko-ukraińskim zaliczyć można następujące opracowania: *Stosunki wyznaniowe na pograniczu polsko-ukraińskim na przykładzie działalności powiatu tomaszowskiego*, „Studia z Prawa Wyznaniowego” 2009, t. 12; *Ochrona dziedzictwa kulturalnego i religijnego w stosunkach polsko-ukraińskich jako wyraz troski o bezpieczeństwo kulturowe obu państw*, [w:] *Bezpieczeństwo Polski. Historia i współczesność*, red. L. Antonowicz, T. Guz, M.R. Pałubska, Lublin 2010; *Ewolucja statusu prawnego wybranych obiektów sakralnych o charakterze zabytkowym na terenie powiatu tomaszowskiego* (współautor M. Skorniewski), [w:] *Ius et Historia. Księga pamiątkowa*

dedykowana Profesorowi Jerzemu Markiewiczowi, red. T. Guz, W. Bednaruk, M.R. Pałubska, Lublin 2011; *Ewolucja statusu prawnego cerkwi w Korczminie* (współautor M. Skorniewski), „Studia z Prawa Wyznaniowego” 2011, t. 14; *Status prawny cerkwi pod wezwaniem św. Mikołaja w Horodle*, „Roczniki Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych KUL” 2011/7; *Obiekty sakralne o charakterze zabytkowym na pograniczu polsko-ukraińskim z perspektywy działalności wymiaru sprawiedliwości oraz organów administracji publicznej*, [w:] *Standardy bezstronności światopoglądowej władz publicznych*, red. A. Mezglewski, A. Tunia, Lublin 2013; *Troska państwa i związków wyznaniowych o zachowanie dziedzictwa kulturowego. Wybrane zagadnienia* (współautor B. Uliasz), [w:] *Finasowanie kościołów i innych związków wyznaniowych*, red. P. Sobczyk i K. Warchałowski, Warszawa 2013; *Zarys statusu prawnego Ukraińskiej Cerkwi Greckokatolickiej w Polsce w XX i XXI*, w: *Prawo ukraińskie. Wybrane zagadnienia*, red. M. Bartnik, M. Bielecki, J. Nikołajew, Lublin 2013. Ten wątek badawczy znalazł swoje „ukoronowanie” w rozprawie habilitacyjnej, o której szerzej w dalszej części opinii. W tym miejscu należy jednak już zaznaczyć, że na taką skalę badań nad stanem majątkowym Kościoła (obrazu) greckokatolickiego w Polsce do tej pory nikt nie prowadził. Uważam, że ten wątek badawczy jest najbardziej nowatorski w dorobku Habilitanta i winien być przez niego kontynuowany .

Czwarty – nowo podjęty – kierunek badawczy to zagadnienia związane z korelacją przepisów o wolności religijnej, w tym wolności pielgrzymowania a przepisami prawa o ruchu drogowym. Problematyki tej dotyczy na razie jeden artykuł: *Obowiązki jednostek organizacyjnych związków wyznaniowych w zakresie bezpieczeństwa pieszych pielgrzymek organizowanych na drogach publicznych*, zamieszczony w wieloautorskiej monografii pt. *Prawne aspekty turystyki pielgrzymkowej*, red. A. Tunia, Lublin 2014 oraz jeden referat zatytułowany *Szkolenia z zakresu ruchu drogowego organizowane przez Centrum Szkolenia Policji w Legionowie* wygłoszony podczas konferencji *Prawne wymogi kontroli ruchu drogowego* zorganizowanej przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego oraz stowarzyszenie Prawo na Drodze (Myczków k. Polańczyka 11-14 września 2014 r.). Niemniej zaangażowanie Habilitanta w działalność stowarzyszenia Prawo na Drodze oraz zapewnienie zawarte w autoreferacie, że „Tematyka ta będzie kontynuowana w dalszych badaniach naukowych” pozwala przypuszczać, iż kierunek ten zostanie w przyszłości rozwinięty i zaowocuje kolejnymi publikacjami.

Habilitant jest także autorem opracowań, które trudno przypisać do któregoś z wymienionych wcześniej kierunków badawczych. Są to tzw. „publikacje wpadkowe” – powstały z okazji udziału Habilitanta w konferencjach naukowych czy jako tekst do książki jubileuszowej – co nie umniejsza ich waloru naukowego. Zaliczyć do nich należy: *Wolność religijna na tle innych praw i wolności przysługujących mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce*, „Studia z Prawa Wyznaniowego 2005, t. 7; *Działalność mediów a wolność religijna*, [w:] *Środki przekazu. Informacja czy manipulacja*, red. A. Balicki, T. Guz, W. Lis, Lublin 2008; *Instytucje polskiego prawa penitencjarnego na tle nauczania Jana Pawła II. Wybrane problemy*, [w:] *Osoba i dzieło Ojca Świętego Jana Pawła II. Studium wybranych problemów*, red. P. Marzec i J. Nikołajew, Tomaszów Lubelski - Lublin 2009; *Udział duchownych w postępowaniu mediacyjnym o rozwód i separację*, [w:] *Prawo rodzinne w dobie przemian*, red. P. Kasprzyk i P. Wiśniewski, Lublin 2009; *Status prawny parafii rzymskokatolickiej pod wezwaniem św. Apostołów Piotra i Pawła w Łaszczowie*, w: *Łaszców – wczoraj – dziś – jutro*, red. C. Girgiel, H. Szymańska, T. Guz, M. Bielecki, Zamość 2010; *Wolność religijna na Ukrainie na tle polskich regulacji*, [w:] *Ius et Mundus. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Lechowi Antonowiczowi*, red. T. Guz, R. Mazurkiewicz, M.R. Pałubska, Lublin 2011.

Wszystkie przedstawione do oceny publikacje zostały napisane w języku polskim. Co do publikacji w czasopismach naukowych można wprawdzie postawić zarzut, że Habilitant nie wyszedł poza własne środowisko naukowe (ich redakcje związane są z macierzystą uczelnią dra Marka Bieleckiego) i ograniczył się do publikowania w zaledwie dwóch czasopismach naukowych, jednakże oba są recenzowanymi, punktowanymi i uznanymi czasopismami naukowymi. W bogatym dorobku naukowym dra Marka Bieleckiego brakuje publikacji obcojęzycznych. Brak ten, przynajmniej w pewnym zakresie, jest rekompensowany przez wątki prawno-porównawcze, związane z prawem ukraińskim. Razi także brak wydania drukiem – poza rozprawą habilitacyjną – samodzielnej monografii.

Przedmiot badań naukowych dra Marka Bieleckiego jest zróżnicowany. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się zasadniczo wokół prawa wyznaniowego, prawa konstytucyjnego, prawa oświatowego i prawa o ruchu drogowym. Jego dorobek naukowy oceniam pod względem liczbowym (ilość opracowań i ich objętość) jako pokaźny. Co do jego wartości merytorycznej bywa różnie – są teksty oryginalne, nowatorskie, twórcze. Zdarzają

się także teksty słabsze – będące powieleniem wcześniejszych publikacji czy bardziej o charakterze narracyjnym, opisowym niż analitycznym. Do pozytywów należy zaliczyć fakt, że Habilitant podejmuje nowe wątki badawcze i jest obecny w dyskusji naukowej na płaszczyźnie krajowej. Co więcej jest znaną postacią w środowisku polskich specjalistów z zakresu prawa wyznaniowego.

Mając na względzie przeprowadzone analizy stwierdzam, że dorobek naukowy dra Marka Bieleckiego, uzyskany po otrzymaniu stopnia doktora, spełnia kryteria, by być uznany za znaczny w rozumieniu przepisu art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Decyduje o tym nie tylko ilość i objętość opracowań składających się na ten dorobek, miejsce ich publikacji, zastosowane metody badawcze, ale przede wszystkim wartość merytoryczna większości z nich.

3. Ocena rozprawy habilitacyjnej

Celem recenzowanej rozprawy habilitacyjnej, zgodnie z nadanym jej tytułem – *Stan prawny nieruchomości Archieparchii Przemysko-Warszawskiej w latach 1944-2014* i wyjaśnieniami Autora zawartymi we *Wstępie* jest „udowodnienie bezprawności procesu nacjonalizacji nieruchomości należących do Kościoła greckokatolickiego w Polsce, dokonanej na podstawie aktów normatywnych wydawanych przez władze Polski Ludowej z uwzględnieniem próby częściowego zadośćuczynienia za doznane straty ze strony władz III RP” (s. 18). Tak określony cel rozprawy jest zrozumiały i trafny. Jednakże treść opracowania w wielu miejscach wykracza poza ten cel, a także tytuł rozprawy. Otóż zarówno cel rozprawy, jak i przyjęta struktura bardziej harmonizowałaby z tytułem, który zobowiązywałby po prostu do przedstawienia prawnych i faktycznych możliwości funkcjonowania Kościoła greckokatolickiego w Polsce i omówienie jego statusu prawnomajątkowego w latach 1944-2014. Tym samym poprawny tytuł rozprawy powinien brzmieć: *Funkcjonowanie Archieparchii Przemysko-Warszawskiej w latach 1944-2014. Stan prawny i faktyczny*. Tym bardziej, że w *Aneksach* (s. 359-498) stan faktyczny jest po raz pierwszy w polskiej literaturze prawniczej tak szczegółowo przedstawiony. Recenzowana rozprawa habilitacyjna wpisuje się w serię publikacji, które omawiają instrumentalne

wykorzystywanie przepisów prawa Polski Ludowej do realizacji celów wyznaczonych przez obowiązującą wówczas, antykościelną politykę wyznaniową. Podejmuje jednak problematykę, która do tej pory nie doczekała się całościowego omówienia. Uczynienie jej tematem rozprawy habilitacyjnej należy więc przyjąć z uznaniem.

O wartości każdej pracy naukowej decyduje m.in. oparcie prowadzonych w niej analiz na starannie dobranej i uwzględniającej wszystkie aspekty danego zagadnienia bazy źródłowej i literaturze przedmiotu. W przypadku recenzowanej rozprawy habilitacyjnej na bazę źródłową składają się przede wszystkim dobrze dobrane akty normatywne oraz rozstrzygnięcia i inne formy działalności organów administracji publicznej (decyzje administracyjne, postanowienia, zaświadczenia, informacje, ogłoszenia, pisma, raporty, protokoły), dokumenty Komisji Majątkowej, a także orzecznictwo. Habilitant dokonał także starannej kwerendy licznych materiałów archiwalnych, zgromadzonych przede wszystkim w Archiwum Akt Nowych w Warszawie (zasoby: Ministerstwa Administracji Publicznej, Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, Urzędu do Spraw Wyznań), archiwach Instytutu Pamięci Narodowej, Podkarpackiego i Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz archiwach kościelnych. Posługuje się również źródłami wydanymi drukiem. Szkoda, że nie wykorzystał materiałów zgromadzonych w Archiwum Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski (zasoby: Sytuacja Kościoła w Polsce w latach 1945-1964 [straty materialne w diecezjach] czy Straty materialne zakonów [1945-1964]) oraz danych pochodzących od Agencji Nieruchomości Rolnych, Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe” oraz Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa. Zaś zestaw literatury dotyczącej poszczególnych aspektów dysertacji jest zasadniczo kompletny i dobrze dobrany. Niemniej w bibliografii należało uwzględnić komplet opracowań powoływanych we wstępie i tekście głównym. Trzeba jednak podkreślić, że zawarty w rozprawie habilitacyjnej wykaz źródeł i literatury dobrze świadczy o naukowym warsztacie dra Marka Bieleckiego. Wykaz ten jest nie tylko obszerny (s. 323-356), ale również – z drobnymi zastrzeżeniami – starannie sporządzony i właściwie uporządkowany. Co do wspomnianych zastrzeżeń – brak precyzji i konsekwencji w przyporządkowaniu źródeł do danego działu. I tak, niezrozumiałe jest dla mnie kryterium podziału na *Archiwalia* oraz *Rozstrzygnięcia i inne formy działalności organów administracji publicznej*. Znakomitą większość działu *Rozstrzygnięcia i inne formy działalności organów administracji publicznej* można zarazem zaliczyć do *Archiwaliów*.

Słusznie utworzono dział *Dokumenty kościelne*, ale winny się w nim znaleźć także: dekret o Kościołach Wschodnich Soboru Watykańskiego II oraz Schematyzm Cerkwii Greckokatolickiej w Polsce (a nie w dziale *Literatura*). Dziennik Praw Królestwa Polskiego z 1815 r. oraz Mały Rocznik Statystyczny z 1939 r. i Rocznik Statystyczny 1947 z pewnością stanowią źródła a nie literaturę przedmiotu. Ponadto opracowania: *Działania komunistycznych organów bezpieczeństwa przeciwko duchowieństwu greckokatolickiemu w Polsce (1944-1956)*. Dokumenty zebrał i opracował I. Hałagida, „Bazylikańskie Studia Historyczne” 2012, t. 2 oraz *Ukraińcy w Polsce 1944-1989. Walka o tożsamość. Dokumenty i materiały*, oprac. R. Drozd i I. Hałagida, Warszawa 1999, na co wskazują już ich tytuły, są wydawnictwami źródłowymi. Zarówno kodeksy prawa kanonicznego, dokumenty Soboru Watykańskiego II, nauczanie papieskie oraz dokument Magisterium Kościoła w oryginale (tekst typiczny) publikowane są w oficjalnych publikatorach Stolicy Apostolskiej, głównie w „Acta Apostolicae Sedis” i „L’Osservatore Romano”, a dopiero później tłumaczone na poszczególne języki, w tym język polski. I tej zasady należało konsekwentnie się trzymać. Zaś Habilitant albo podaje pełen opis bibliograficzny albo tylko polskie tłumaczenie.

Sformułowany problem badawczy uzasadnił zdaniem Autora, o czym przekonuje we *Wstępie* (s. 18-21), przyjęcie struktury pracy. Recenzowana rozprawa składa się więc z dwóch zasadniczych części. Pierwszą stanowi opis stanu prawnego i faktycznego nieruchomości Kościoła (obrzędki) greckokatolickiego w Polsce w latach 1944-2014, drugą zaś są *Aneksy*, zawierające tabelaryczne zestawienia nieruchomości, będących w okresie II Rzeczypospolitej własnością eparchii przemyskiej, w okresie PRL znacjonalizowanych, a obecnie w wyniku częściowej rewindykacji przywróconych czy przekazanych archieparchii przemysko-warszawskiej.

Część pierwsza rozprawy habilitacyjnej podzielona jest na cztery rozdziały merytoryczne. Analizy zamieszczone w rozdziale pierwszym (s. 31-113) recenzowanej dysertacji koncentrują się na uwarunkowaniach prawnohistorycznych funkcjonowania Kościoła (obrzędki) greckokatolickiego w Polsce. Przedstawione zostały w nim dzieje greckokatolickiej eparchii przemyskiej w kontekście historii całego obrzędki. Autor omawia między innymi unię brzeską z 1596 r., ewolucję struktur Kościoła greckokatolickiego od momentu ich powstania aż do czasów współczesnych oraz status prawny (zarówno na gruncie prawa świeckiego, jak i kanonicznego) Kościoła greckokatolickiego w Polsce. Treści, zawarte

w omawianej części rozprawy, stanowią dobre wprowadzenie w lekturę kolejnych rozdziałów.

Z kolei rozdział drugi (s. 115-184), poświęcony jest okresowi Polski Ludowej i kwestiom nacjonalizacji nieruchomości należących do Kościoła (obrzędka) greckokatolickiego. Habilitant omawia w nim akcję przesiedleń ludności ukraińskiej, stanowiącej trzon wyznania greckokatolickiego (akcja „Wisła”), dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego o reformie rolnej, dekret z 5 września 1947 r. o przejściu na własność Państwa mienia pozostałego po osobach przesiedlonych do ZSRR oraz jego nowelizację z 28 września 1949 r., dekret z 27 lipca 1949 r. o przejściu na własność Państwa niepozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich, położonych w niektórych powiatach województwa białostockiego, lubelskiego, rzeszowskiego i krakowskiego oraz problem korekty przebiegu granicy między Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich. Przedstawia genezę, przebieg i ocenę legalności wydarzeń, które doprowadziły do przejścia i rozdysponowania przez państwo polskie praktycznie całego majątku nieruchomego Kościoła (obrzędka) greckokatolickiego. Należy się zgodzić z dr Markiem Bieleckim, że dyspozycje zawarte we wspomnianych aktach normatywnych „nie znajdowały zastosowania do bardzo dużej liczby przypadków. Działo się tak z tego względu, że dotyczyły one sytuacji osób fizycznych i prawnych przesiedlonych do ZSRR. Natomiast bardzo wiele kościelnych osób prawnych opuściło swoje majątki po akcji „Wisła”, kiedy [ich wierni – dopisek D.W.] zostali przesiedleni na terytorium Polski. Po II wojnie światowej istniało bowiem ok. 350 parafii greckokatolickich. Nie było jednak przeszkodą dla władz, by w stosunku do ich mienia stosować przejścia na podstawie ww. dekretów (...). Należy więc stwierdzić, że wydawane wówczas decyzje administracyjne nie miały podstawy prawnej i należałoby je uznać za nieważne” (s. 182-183).

Trzeci rozdział (s. 185-263) recenzowanej dysertacji dotyczy roli, jaką odegrał Kościół prawosławny w przejmowaniu nieruchomości Kościoła (obrzędka) greckokatolickiego. Autor omawia w nim problem majątków pocerkiwnych i pounickich w okresie II Rzeczypospolitej, jak również genezę i postanowienia układu z 1938 r. pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską w sprawie ziem, kościołów i kaplic pounickich, których Kościół katolicki został pozbawiony przez Rosję. Zaprezentowane zostały także regulacje prawne zawarte w przepisach ustawy z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do

Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego i ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o uregulowaniu stanu prawnego niektórych nieruchomości pozostających we władaniu Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Bardzo cennym jest przedstawienie przez Habilitanta – po raz pierwszy w literaturze przedmiotu – ewolucji stanu faktycznego 22 cerkwi będących przedmiotem przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. (s. 208-251).

W rozdziale czwartym (s. 265-316) dr Marek Bielecki omówił stosunek państwa polskiego do własności Kościoła (obrzędku) greckokatolickiego po 1989 r. Przybliżył w nim przepisy ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej wraz z późniejszymi nowelizacjami i aktami wykonawczymi w zakresie procedur rewindykacyjnych. I tak, analizie poddał proces uwłaszczenia kościelnych osób prawnych. W tym zakresie Habilitant przedstawił cenne przykłady uwłaszczenia parafii greckokatolickich (s. 275-289). Dokonał również charakterystyki postępowania przed Komisją Majątkową oraz możliwości dochodzenia roszczeń po jej likwidacji. Omówił także sytuację osób prawnych Kościoła (obrzędku) greckokatolickiego, które po 8 maja 1945 r. rozpoczęły swoją działalność na Ziemiach Zachodnich i Północnych i w związku z tym otrzymały możliwość nabycia określonego areálu nieruchomości rolnych. Szkoda, że Autor nie zauważa jednak kilku kluczowych problemów proceduralnych związanych z uwłaszczeniem i możliwością przekazania nieruchomości kościelnym osobom prawnym na Ziemiach Zachodnich i Północnych. Mianowicie, dwuletni okres, po upływie którego można dopiero złożyć skargę na bezczynność organu (jedyny w polskim prawie!), interpretacja sformułowania „podjęły działalność po 8 maja 1945 r.” (tzn. kiedy? Czy niezwłocznie po tej dacie, czy również aktualnie?), nieadekwatność większości przesłanek ustawowych dotyczących uwłaszczenia dla terenów Ziem Zachodnich i Północnych (zakres terytorialny obowiązywania przepisów zaborczych austriackich, dekretu warszawskiego, ustawy o dobrach martwej ręki), brak ograniczenia czasowego do składania wniosków o przekazanie nieruchomości rolnych na Ziemiach Zachodnich i Północnych w przypadku osób prawnych Kościoła katolickiego.

Drugą część pracy stanowią *Aneksy* zawierające tabelaryczne zestawienia. Pierwsza tabela przedstawia stan majątku dawnej eparchii przemyskiej na podstawie spisu inwentaryzacyjnego, dokonanego na przełomie lat 1928 i 1929. Druga i trzecia to zestawienie decyzji nacjonalizacyjnych wydanych przez organy terenowe w okresie PRL. Czwarta tabela

zawiera zestawienie decyzji uwłaszczeniowych wydanych na podstawie przepisu art. 60 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego. Kolejna dotyczy orzeczeń Komisji Majątkowej wydanych w sprawach, w których wnioskodawcami były osoby prawne Kościoła (obrzędku) greckokatolickiego. Następna zawiera wykaz nieruchomości, które przeszły na własność Kościoła greckokatolickiego na podstawie art. 70 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego. Ostatnia tabela to wykaz nieruchomości dawnej eparchii przemyskiej położonych na terytorium Polski i wpisanych do rejestru zabytków. Zestawienia prezentują stan na dzień 31 grudnia 2014 r. Niezrozumiałym jest pominięcie zestawienia spraw, które po likwidacji Komisji Majątkowej jako niezakończone zostały, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, skierowane na drogę sądową. Tym bardziej, że Habilitant opisuje to zagadnienie (s. 306-309).

W zakończeniu dokonano podsumowania przeprowadzonych w pracy rozważań. Syntetyzując je, stwierdzeniem, że „Władze ludowe zdecydowały się przejąć majątek Kościoła, ale nie dokonały jego formalnej likwidacji. Główną tezą pracy, którą starano się udowodnić był fakt bezprawnego przejęcia znacznej części majątku obrządku bizantyjsko – ukraińskiego. Po pierwsze, działo się tak dlatego, że władze dokonywały przejęć bez podstawy prawnej. Powoływano się w zdecydowanej większości decyzji na dekret z 5 września 1947 r., o przejściu na własność Państwa mienia pozostałego po osobach przesiedlonych do ZSRR oraz na jego nowelizację z 28 września 1949 r., jednakże nie dotyczyły one majątków kościelnych osób prawnych, które zostały przesiedlone w wyniku akcji „Wisła” na tzw. Ziemię Zachodnie położone w obrębie Polski. Wydano wprawdzie dekret z 27 lipca 1949 r. o przejściu na własność Państwa niepozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich, położonych w niektórych powiatach województwa białostockiego, lubelskiego, rzeszowskiego i krakowskiego, który odnosił się do majątków pozostawionych w 1947 r., jednak władze dokonując nacjonalizacji majątków greckokatolickich osób prawnych, praktycznie nie powoływały się na ten akt prawny.

Kolejnym faktem, który świadczy o braku podstaw prawnych było dokonywanie przejęcia nieruchomości kościelnych na podstawie dekretu PKWN z 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej. Działo się tak, pomimo że zgodnie z art. 2 o położeniu

prawnym nieruchomości ziemskich należących do Kościoła katolickiego lub innych wyznań orzekać miał Sejm Ustawodawczy.

Na bezprawność poczynań ówczesnych władz wpływały również rażące naruszenia procedur przewidzianych w obowiązującym wówczas rozporządzeniu z 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (pis. oryg.) Działania te polegały m.in. na nieinformowaniu właścicieli nieruchomości o toczącym się postępowaniu wywłaszczeniowym (...); braku informacji o treści samej decyzji oraz o możliwości odwołania. Ponadto naruszano postanowienia samych dekretów, na podstawie których dokonywano nacjonalizacji. Większość wydawanych decyzji zaopatrzona była w klauzulę natychmiastowej wykonalności, chociaż dekrety nie przewidywały takiej możliwości. Ponadto właściciele bardzo rzadko byli informowani, że przysługują im nieruchomości zamienne.

Wszystkie powyższe fakty zdają się przekonywać o słuszności postanowionego na wstępie założenia.” (s. 319-320).

Powyzsza charakterystyka układu pracy habilitacyjnej dowodzi, iż jej struktura jest spójna, logiczna i dobrze służy realizacji zamysłu naukowego leżącego u jej podstaw. Proporcje między poszczególnymi elementami wywodu są właściwe. Pierwszy rozdział liczy 91, drugi 70, trzeci 79, a czwarty 52 strony. Istniejące różnice w objętości tekstu trudno uznać za przesadne i powodujące zachwianie struktury rozprawy. Habilitant postawił sobie za cel rozwiązanie określonego problemu naukowego i cel ten satysfakcjonująco osiągnął. Wywód tworzący recenzowaną dysertację jest świadectwem dążenia Autora do obiektywnego przedstawienia przedmiotu badań. Wyrażone w nim sądy są umiarkowane i należycie udokumentowane. Praca dra Marka Bieleckiego stanowi swoiste kompendium wiedzy na temat stanu prawnego i faktycznego nieruchomości Kościoła (obrzędka) greckokatolickiego w Polsce w latach 1944-2014. Największym jej atutem jest ogromna, rzetelna i zasadniczo kompletna kwerenda przeprowadzona przez Habilitanta. Rzadko dzisiaj zdarzają się prace naukowe o tak bogatym materiale źródłowym. Materiał źródłowy wskazany przez Habilitanta (zawarty w *Bibliografii* i *Aneksach*), będący wartością samą w sobie, może być podstawą do prowadzenia dalszych prac naukowych i wydawania kolejnych publikacji. Jak widać dokumenty zgromadzone zarówno w archiwach kościelnych, jak i państwowych wymagają dalszego komplementarnego opracowywania. Recenzowana

rozprawa habilitacyjna ponadto charakteryzuje się wysokim poziomem pod względem formy opracowania (układ, styl). Występują w niej nieliczne braki formalne (brak konsekwencji w sporządzaniu odsyłaczy i posługiwaniu się skrótami, błędne daty czy niekompletne tytuły, przekręcone nazwiska czy literówki). Na podkreślenie zasługuje również język dysertacji, który jest równocześnie klarowny i należycie specjalistyczny. Wreszcie w pełni zgadzam się z wnioskami w niej zawartymi, że stosunek organów państwa socjalistycznego do majątku Kościoła (obrzędki) greckokatolickiego był odbiciem niespójnej i niekonsekwentnej polityki wyznaniowej prowadzonej przez ówczesne władze. Przyjmowane doraźne rozwiązania były przejawem instrumentalizacji prawa. Podlegały one prowizorycznym i koniunkturalnym interpretacjom, które służyły pozorowaniu praworządności i legalności decyzji administracyjnych zagrabiających nieruchomości kościelnych osób prawnych.

W recenzowanej pracy wykorzystano kilka metod badawczych typowych dla opracowań z zakresu prawa. Przede wszystkim metodę historyczno-prawną, dogmatyczno-prawną oraz teoretyczno-prawną. Pomocniczo – zwłaszcza w rozdziale pierwszym – metodę komparatystyczną (zestawienie i porównanie rozwiązań występujących w systemie prawa świeckiego i prawa kanonicznego), a w *Aneksach* – metodę statystyczną. Tak określone metody badawcze: główna i pomocnicze są odpowiednie dla tej rozprawy. Zapewniają one wysoką jakość i wiarygodność uzyskanych wyników.

Przechodząc do oceny merytorycznej rozprawy habilitacyjnej stwierdzam, że stanowi ona sformułowanie, analizę i rozwiązanie problemu naukowego wprawdzie już znanego, lecz dotychczas nie rozstrzygniętego, ważnego dla rozwoju dyscypliny nauki, w której zakresie ma być nadany stopień doktora habilitowanego. Pewien niedosyt budzi brak rozbudowanych i wnikliwych analiz nad kwestiami kontrowersyjnymi, takimi jak np. status prawny Komisji Majątkowej, zachowanie konstytucyjnych wymogów dotyczących procedury legislacyjnej podczas jej likwidacji, wykładnia przepisów ustawy o stosunku państwa do Kościoła katolickiego dokonana w 1992 r. przez TK i jej aktualne znaczenie, wpływ wyroku TK z 13 marca 2013 r. dotyczącego zwrotu majątku kościelnym osobom prawnym na ewentualne otwarcie drogi sądowej w sprawie kontroli zgodności z prawem orzeczenia Komisji Majątkowej.

Konkluzja

Stwierdzam, że w świetle przepisów ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki dr Marek Bielecki spełnia warunki do uzyskania awansu naukowego, czyli uzyskania stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa. Zarówno rozprawa habilitacyjna, jak i pozostałe osiągnięcia naukowe oraz inne jego dokonania, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowią znaczny wkład w rozwój nauki prawa, a Habilitant wykazuje się istotną aktywnością naukową. Co więcej dowodzą też, że dr Marek Bielecki posiada kwalifikacje do samodzielnej pracy naukowo-badawczej.